Monitor koers sociaal domein maatschappelijke effecten

September 2026

Zwolle

Inhoud

Voorwoord	3
Leeswijzer	4
Koers Sociaal Domein	5
Doelenkaarten	6
Achtergrondinformatie	19

Voorwoord

De Koers Sociaal Domein geeft richting aan het Zwolse sociale beleid en de uitvoering ervan. Dat doen we samen met inwoners en partners. Die koers realiseren we niet van de ene dag op de andere. Het is een proces waarin we met elkaar bijdragen aan een krachtige samenleving, waarbij we inzetten op preventie en duurzame oplossingen die werken voor inwoners.

Onze gemeenteraad heeft gevraagd om de doelen van de Koers Sociaal Domein concreet en meetbaar te maken. Met deze monitor doen we dat. In zes hoofddoelen met bijbehorende 21 indicatoren kunnen we gedurende langere tijd volgen of we de beweging van de koers ook daadwerkelijk maken. En – nog belangrijker – kunnen we samen leren wat er nodig is om die beweging te versterken. Iedereen levert daaraan een bijdrage: inwoners, organisaties in de stad en de regio, bedrijven en de gemeente. Deze monitor is dus niet zo zeer een manier om verantwoording af te leggen over het gemeentelijke beleid, maar vormt vooral de basis voor gesprekken om samen te leren en zo voortdurend onze aanpak te verbeteren.

De monitor is tot stand gekomen met bijdragen van experts van gemeente Zwolle, andere gemeenten, partners en kennisinstituten, onder begeleiding van De Argumentenfabriek. We hopen dat dit instrument een basis vormt voor vele mooie gesprekken in de Gemeenteraad en in de stad!

Tjitske Siderius
Portefeuillehouder Jeugd, onderwijs, sociale basis en armoede & schulden

Leeswijzer

In deze monitor Koers Sociaal Domein presenteert de gemeente Zwolle de zes hoofddoelen uit de koers en de indicatoren waarmee de gemeente de voortgang hierop volgt.

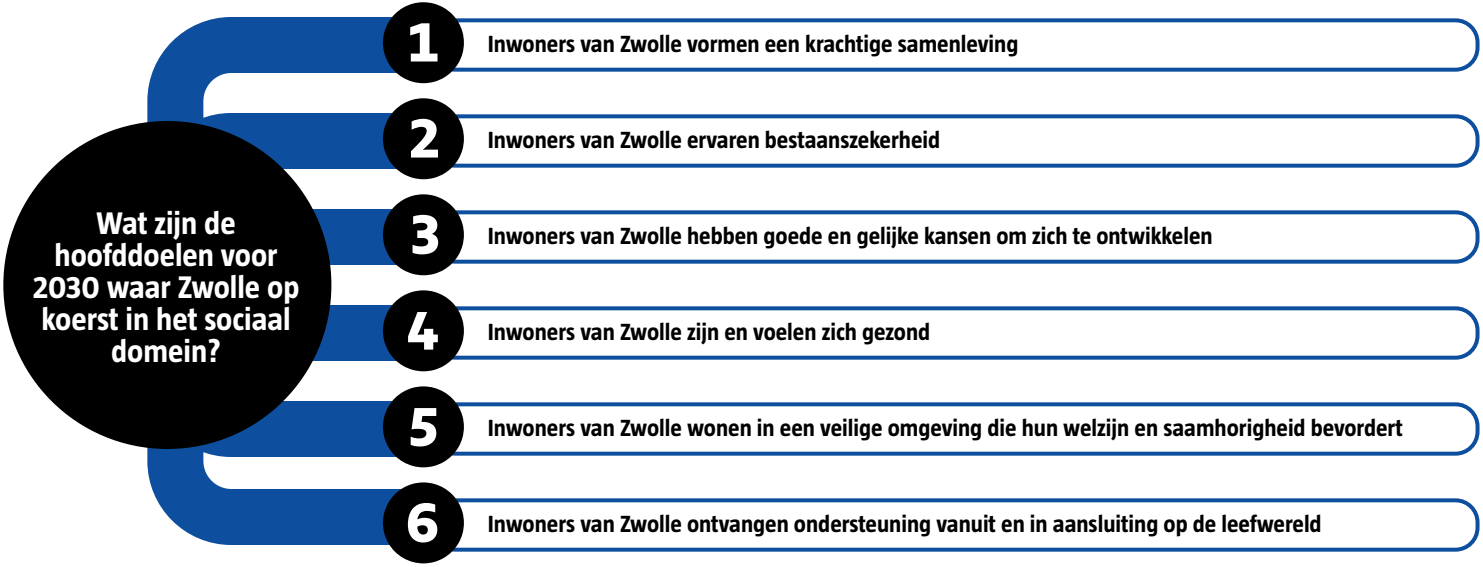
We hebben gekozen voor een belangrijke tussenstap: het bepalen van de factoren die het meest van invloed zijn op het realiseren van de doelen. Daarbij hebben we gebruik gemaakt van wetenschappelijke publicaties én kennis van deskundigen. Met een brede groep professionals hebben we voor elk van de hoofddoelen drie centrale vragen beantwoord:

- **Wat zijn de subdoelen bij dit doel?**
- **Wat zijn de belangrijkste factoren die van invloed zijn op het behalen van dit doel?**
- **Met welke indicatoren meet de gemeente Zwolle de voortgang op dit doel?**

Het resultaat presenteren we hier op zes doelenkaarten. Op de voorzijde staan de subdoelen, de belangrijkste factoren van invloed op deze doelen en de indicatoren. Op de achterzijde staan de indicatoren weergegeven in cijfers en grafieken.

We hebben bij alle onderdelen een scherpe selectie gemaakt en daarmee is dit een compacte monitor.
De doelen en indicatoren geven een relevant beeld van de maatschappelijke effecten die we met de Koers Sociaal Domein voor ogen hebben voor 2030.

Koers Sociaal Domein

Doelenkaarten

Hoofddoel 1
Inwoners van Zwolle vormen een krachtige samenleving

Factoren

De factoren die dit hoofddoel beïnvloeden hebben twee dimensies. De eerste is de eigen plek van inwoners in de samenleving. Dit gaat over de mate waarin iemand zich van betekenis voelt voor de samenleving, zijn leven zin kan geven en zich inzet voor anderen. De tweede dimensie zijn voorwaarden in de samenleving. Dit gaat om respect tussen inwoners met verschillende achtergronden en waarden, de vrijheid om naar persoonlijke overtuigingen te leven en zich onbelemmerd te uiten. Ook de aanwezigheid van ontmoetingsplekken en sociale voorzieningen spelen een rol bij onderlinge hulp, verbinding en participatie.

Subdoelen

- Inwoners voelen zich gezien en geaccepteerd, ongeacht hun achtergrond, waarden of persoonlijke kenmerken.
- Inwoners kunnen omgaan met veranderingen, onzekerheid en tegenslag.
- Inwoners helpen elkaar.
- Inwoners werken of nemen op andere betekenisvolle manieren deel aan de samenleving.

Indicatoren

- Het percentage inwoners dat zich gerespecteerd voelt in hun buurt.
- Het percentage inwoners dat aangeeft dat hun leven zinvol is.
- Het percentage inwoners dat in de afgelopen twaalf maanden als vrijwilliger actief is geweest bij één of meerdere verenigingen of organisaties.
- Schaalscore voor de beoordeling van aanwezigheid van sociale voorzieningen (van 0 tot 10), zoals ontmoetingsplekken, zorgvoorzieningen, en winkels.

Hoofddoel 1
Indicatoren

Inwoners die zich gerespecteerd voelen in hun buurt (percentage)

2026 2028

Bron: Buurt-voor-Buurt Onderzoek van gemeente Zwolle

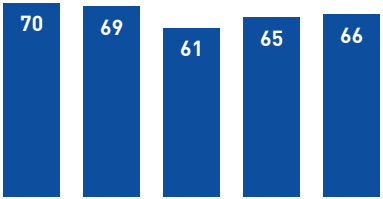
Inwoners die hun leven zinvol vinden (percentage)

2020 2024 2030

Bron: Volwassenenmonitor GGD IJsselland

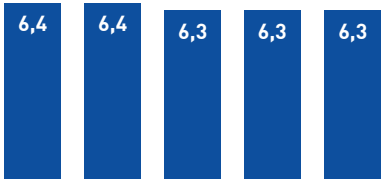
Inwoners die vrijwilligerswerk doen (percentage)

2018 2020 2022 2024 2026 2028

Bron: Buurt-voor-Buurt Onderzoek van gemeente Zwolle

Beoordeling aanwezigheid van sociale voorzieningen (score)

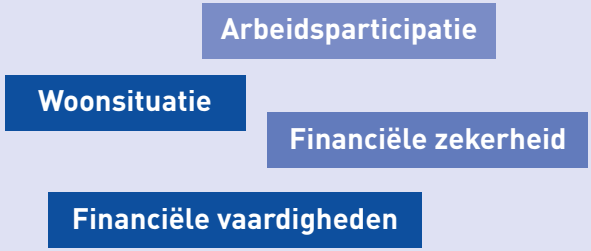
2018 2020 2022 2024 2026 2028

Bron: Buurt-voor-Buurt Onderzoek van gemeente Zwolle

Hoofddoel 2
Inwoners van Zwolle ervaren bestaanszekerheid

Factoren

De factoren die van invloed zijn op dit hoofddoel gaan over het vinden van duurzame oplossingen voor bestaansonzekerheid. Die factoren gaan over een goede basis: het hebben van betaald werk en een betaalbare woonsituatie die past bij het huishouden van inwoners. Hierbij hoort ook voldoende en een voorspelbaar inkomen uit werk, vermogen, pensioen of inkomensondersteuning. Een andere factor die van invloed is op bestaanszekerheid is de mate waarin inwoners beschikken over vaardigheden om goede financiële keuzes te maken.

Subdoelen

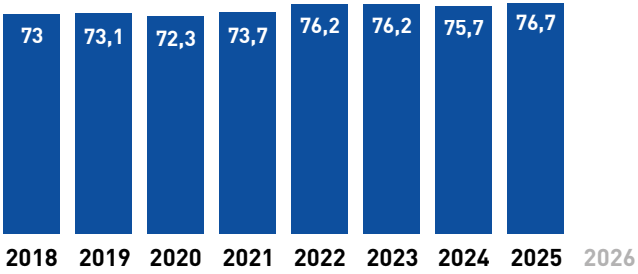
- Inwoners hebben betaald werk.
- Inwoners hebben huisvesting die past bij hun levenssituatie.
- Inwoners beschikken over voldoende en een voorspelbaar inkomen.
- Inwoners hebben geen problematische schulden.

Indicatoren

- Het percentage inwoners (15 tot 75 jaar) met betaald werk ten opzichte van het totaal aantal inwoners (15 tot 75 jaar).
- Het aantal volwassenen en kinderen dat het ontbreekt aan volwaardige huisvesting.
- Het percentage van personen woonachtig in particuliere huishoudens, met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.
- Het percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden.

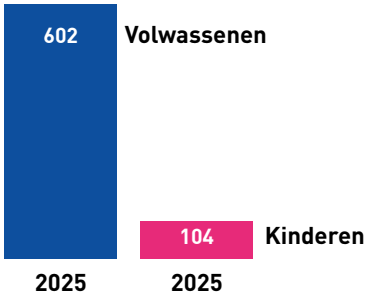
Hoofddoel 2
Indicatoren

Inwoners met betaald werk (percentage)

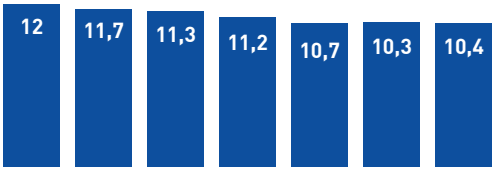
Bron: CBS

Inwoners zonder volwaardige huisvesting (aantal)

Bron: ETHOS telling, april 2025

Inwoners met een inkomen rond het minimum (percentage)

Bron: CBS

Huishoudens met problematische schulden (percentage)

Bron: CBS

Hoofddoel 3

Inwoners van Zwolle hebben goede en gelijke kansen om zich te ontwikkelen

Factoren

De factoren die van invloed zijn op dit hoofddoel gaan enerzijds over de sociaal-economische (uitgangs)positie van inwoners. Die positie wordt bijvoorbeeld bepaald door opleidingsniveau (ook van opvoeders), inkomen en beroep. Op jonge leeftijd zijn de eerste duizend dagen van een kind het meest bepalend voor de latere ontwikkeling. Anderzijds gaan de factoren over het ontwikkelen van nieuwe kennis en vaardigheden. Hierbij is de motivatie van inwoners van invloed en het aanbod van goed, betaalbaar en divers onderwijs dat aansluit bij hun behoeften en basisvaardigheden.

Subdoelen

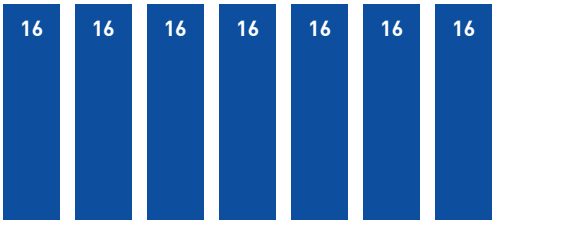
- Inwoners ontwikkelen zich levenslang door toegang tot goed onderwijs, praktijkleren, persoonlijke ontwikkeling en om- en bijscholing.
- Inwoners hebben een basisniveau van spreken, lezen, rekenen en digitale vaardigheden.
- Inwoners ervaren zo min mogelijk belemmeringen om zich te ontwikkelen en zij benutten ontwikkelkansen eventueel met steun van hun opvoeders of netwerk.

Indicatoren

- Het percentage inwoners (18 tot 34 jaar) zonder start-kwalificatie.
- Het percentage inwoners met beperkte basisvaardigheden.
- Index-score van de gemiddelde sociaal-economische status van inwoners van Zwolle ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Hoofddoel 3
Indicatoren

Inwoners zonder startkwalificatie (percentage)

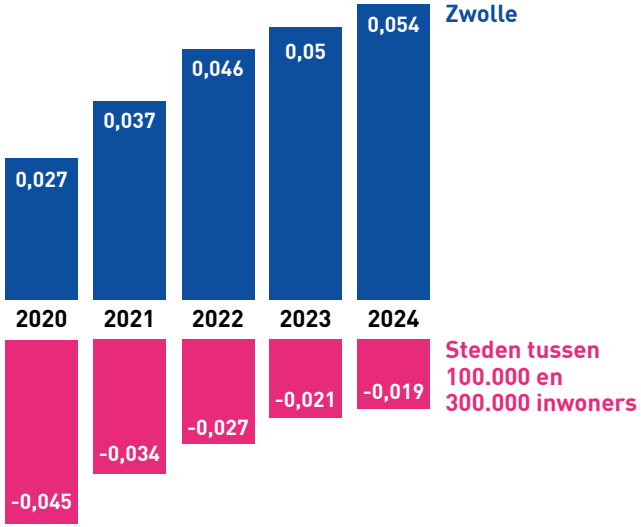
Bron: CBS

Inwoners met beperkte basisvaardigheden (percentage)

Bron: Stichting Lezen en Schrijven

Sociaal-economische status (index-score)

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Hoofddoel 4
Inwoners van Zwolle zijn en voelen zich gezond

Factoren

De factoren die van invloed zijn op dit hoofddoel gaan vooral over de voorwaarden voor gezond gedrag. Belangrijk daarin is het vermogen om in actie te komen en vol te houden, zelfs bij tegenslagen (doenvermogen). Ook bestaanszekerheid is dus een belangrijke voorwaarde voor gezondheid. Daarnaast is de mate waarin inwoners het gevoel hebben invloed te hebben op hun eigen leven een factor. Of inwoners daadwerkelijk gezond zijn wordt in belangrijke mate bepaald door voldoende bewegen en een gezond gewicht, waarop de gewoonten van het netwerk van invloed zijn.

Subdoelen

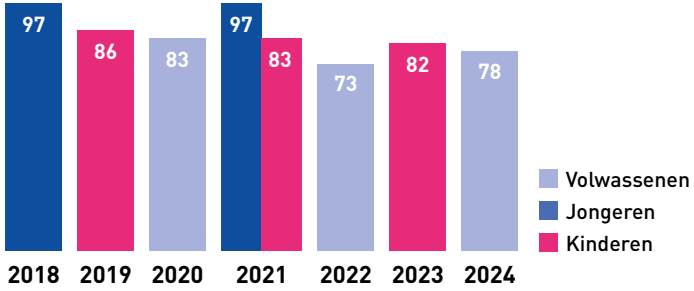
- Inwoners maken gezonde keuzes.
- Inwoners sporten en bewegen voldoende en op een manier die bij hen past.
- Inwoners zijn in staat om hun mentale en fysieke gezondheid te onderhouden en versterken.

Indicatoren

- Het percentage kinderen (0 tot 12 jaar), jongeren (12 tot 18 jaar) en volwassenen (18+) dat hun gezondheid ervaart als (zeer) goed.
- Het percentage inwoners met overgewicht.
- Het percentage inwoners dat voldoet aan de beweegnorm.
- Het percentage inwoners dat aangeeft matig/veel regie te hebben over het eigen leven.

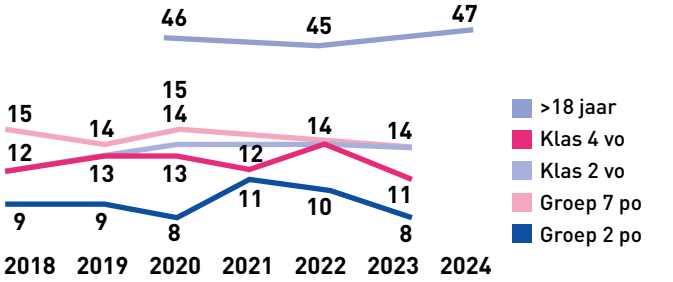
Hoofddoel 4
Indicatoren

Inwoners die zich gezond voelen (percentage)

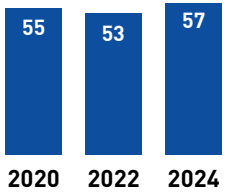
Bron: Kinder-, Jeugd- en Volwassenenmonitor GGD IJsselland

Inwoners met overgewicht (percentage)

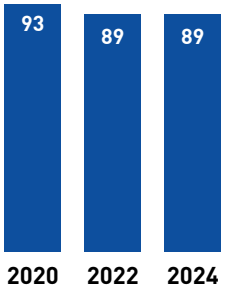
Bron: Kinder-, Jeugd- en Volwassenenmonitor GGD IJsselland

Inwoners die voldoende bewegen (percentage)

Bron: Volwassenenmonitor GGD IJsselland

Inwoners met regie over eigen leven (percentage)

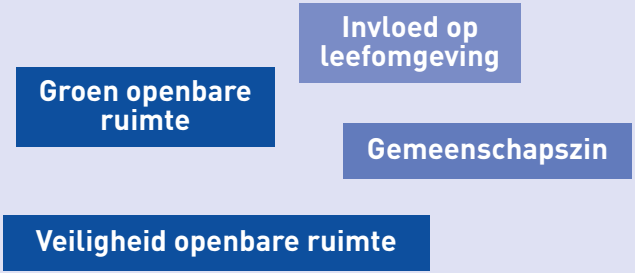
Bron: Volwassenenmonitor GGD IJsselland

Hoofddoel 5

Inwoners van Zwolle wonen in een veilige omgeving die hun welzijn en saamhorigheid bevordert

Factoren

Dit doel gaat vooral over de invloed van de fysieke leef-omgeving op de gezondheid en het welzijn van mensen. Een bepalende factor hierin is de mate waarin de leefomgeving, buurten en de openbare ruimte zo zijn ontworpen dat ze de veiligheid van inwoners vergroten en ontmoeting en beweging bevorderen. Dit kan bijvoorbeeld door een groene omgeving. Daarnaast is ook van belang dat inwoners invloed kunnen uitoefenen op hun leefomgeving. Dat kan het gevoel van controle en saamhorigheid versterken en bevorderen dat inwoners actief bijdragen aan de gemeenschap.

Subdoelen

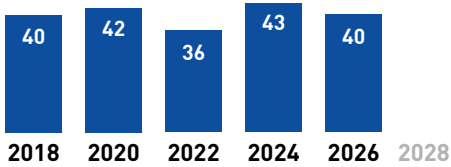
- Inwoners leven in een schone en groene omgeving die uitnodigt tot bewegen.
- Inwoners wonen in een omgeving waarin zij zich thuisvoelen en waar zij elkaar ontmoeten.
- Inwoners voelen zich veilig op straat en in hun woonomgeving.

Indicatoren

- Het percentage inwoners dat vindt dat de gemeente voldoende doet om bewoners bij veranderingen in de buurt te betrekken.
- Het percentage inwoners dat vindt dat mensen in hun buurt op een prettige manier met elkaar omgaan.
- Het percentage inwoners dat zich weleens onveilig voelt in de eigen buurt.

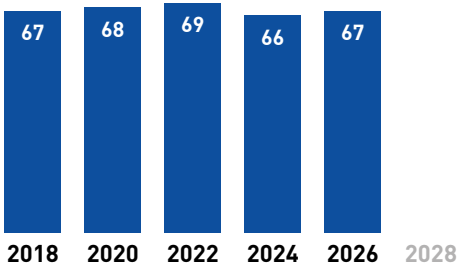
Hoofddoel 5
Indicatoren

Buurtbewoners betrokken bij veranderingen door de gemeente (percentage)

Bron: Buurt-voor-Buurt Onderzoek van gemeente Zwolle

Prettige omgang in de buurt (percentage)

Bron: Buurt-voor-Buurt Onderzoek van gemeente Zwolle

Inwoners die zich wel eens onveilig voelen in eigen buurt (percentage)

Bron: Buurt-voor-Buurt Onderzoek van gemeente Zwolle

Hoofddoel 6

Inwoners van Zwolle ontvangen ondersteuning vanuit en in aansluiting op de leefwereld

Factoren

Het ondersteunen van inwoners op allerlei levensgebieden is een belangrijke gemeentelijke taak. Door die ondersteuning goed te laten aansluiten bij de levenssituatie van inwoners én te richten op het versterken van de eigen mogelijkheden (ook van het sociale netwerk) werken we aan duurzame oplossingen. Bepalende factoren daarin zijn de kennis en kunde van professionals en het vertrouwen dat inwoners daarin hebben. Ook het kunnen vinden van ondersteuning ín de eigen leefwereld en het hebben van begrijpelijke informatie zijn belangrijke factoren.

Subdoelen

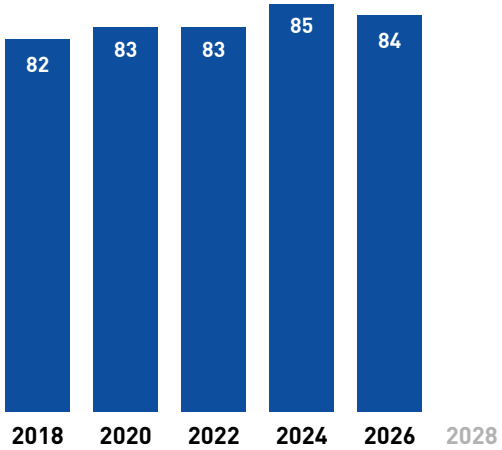
- Problemen van inwoners worden vroegtijdig opgemerkt en zo veel mogelijk opgepakt in hun sociale netwerk.
- Zorg is voor inwoners toegankelijk en dichtbij beschikbaar, waardoor zij hiervan gebruik kunnen maken.
- Professionele hulpverleners vragen aan inwoners wat zij nodig hebben en stemmen de ondersteuning hierop af.
- Professionele hulpverleners bieden ondersteuning die de eigen mogelijkheden en leefsituatie van inwoners verbetert.

Indicatoren

- Het percentage inwoners dat genoeg mensen heeft om op terug te vallen bij narigheid.
- Gemiddelde score (van 0 tot 10) op de stelling: Gemeente Zwolle is deskundig.
- Gemiddelde score (van 0 tot 10) op de stelling: Gemeente Zwolle geeft me het gevoel dat ze er voor me is.

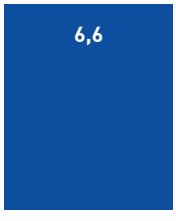
Hoofddoel 6
Indicatoren

Inwoners met genoeg mensen om op terug te vallen (percentage)

Bron: Buurt-voor-Buurt Onderzoek van gemeente Zwolle

Inwoners die de gemeente deskundig vinden (score)

Bron: Meethuis Onderzoek van gemeente Zwolle 2024

Inwoners die voelen dat de gemeente er voor hen is (score)

Bron: Meethuis Onderzoek van gemeente Zwolle 2024

Achtergrondinformatie

Aanvullende bronnen

Wil je meer achtergrond of verdieping bij de onderwerpen in deze monitor? Op deze website van gemeente Zwolle vind je aanvullende cijfers, kaarten en onderzoeken, waaronder:

- Buurt-voor-Buurt Onderzoek gemeente Zwolle
  - Sociale Index
  - Leefbaarheidsindex
  - Fysieke index
  - Veiligheidsindex
- Ouderenindex
- Kinder- en jongerenindex (in aanbouw)
- Wijkzakendashboard
- Armoede- en schuldenmonitor Zwolle
- Cijfersoverzwolle.nl

Andere relevante websites:

- IJssellandscan.nl
- Cbs.nl

Meedenkers

Aan de totstandkoming van deze monitor hebben vertegenwoordigers van verschillende organisaties meegewerkt, naast medewerkers van gemeente Zwolle:

DeltaWonen
Gemeente Nijmegen
Heel de Zorg
Hogeschool Windesheim
Movisie
Overo
Stadkamer
Travers Welzijn
Wageningen University & Research
Zwolle Doet!

Met dank aan allen voor hun denkwerk.

Een product van

Zwolle

Kernteam monitor koers sociaal domein
Maartje Bekkers
Mattheus Hofland
Willemien Wiegersma
Aad Francissen

Denkbegeleiding
Sanne Roessingh
Albin van Latum

Vormgeving
Leonie Lous
Monique Willemse

De ArgumentenFabriek

CC BY NC ND 2026

www.argumentenfabriek.nl

